

Izhaja enkrat na mesec.

Cena:

za vse leto 25.- D.
za pol leta 12-50 D.
Posamezna številka
stane 2 D.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana,
Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI OBRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cena inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 strani 240.- Din.

1/2 strani 120.- Din.

1/4 strani 60.- Din.

1/8 strani 40.- Din.

1/16 strani 20.- Din.

GLASILO „JUGOSL. TRGOVSKE-OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Vstajenje slovenskega gospodarstva.

Gospodarski svet je v naši državi do- slej vsako Veliko noč imel zagrenjeno. Vselej smo okoli 1. aprila dobili državni proračun in z njim nova bremena, nove davke, nove takse in novo okrnjenje na- ših pravic.

Od vidovdanske ustave dalje smo padali vsako leto v vedno večjo zmedo, uboštvo, brezposelnost in gospodarsko slabost. Državljeni vseh slojev, zlasti pa obrtniki in trgovci smo težko čutili, kako propada kredit naše države v inozemstvu, kako pada naš ugled. Brez haska so mili- joni, ki so jih dajali državi splahneli in kljub večjim davkom so z nami vred tudi državne finance propadale.

Zakonodajna zbornica je zadnji dve leti kar obtičala in se ni mogla ganiti k ustvarjajočemu delu, dasi smo imeli ve- čino, ki je predstavljala skoro dve tretjini zbornice. Niti za politične in upravne za- kone v našem parlamentu ni bilo časa in moči, o gospodarstvu pa sploh govora ni bilo. Že je kazalo, da ni več sile, ki bi premaknila to zastalo kolesje in ga po- gnala v pravi tir.

Zato ni čuda, da so se med sloven- skim narodom, zlasti med našimi trgovci in obrtniki pojavili odločni glasovi, ki so zahtevali, da morajo slovenski poslanci zaenkrat preko vseh političnih zahtev po- staviti v ospredje svojega delovnega pro- grama gospodarska vprašanja in če le mogoče tudi sami prevzeti vodstvo držav- nih poslov v vladi, ki bi si postavila pro- gram gospodarskega ozdravljenja in upo- stavitve reda v državno upravo.

To zahtevo pridobitnih slojev so podpirale tudi izredne razmere. Vremen- ske nesreče so lansko leto razdejele skoro pol Slovenije, pomoči pa od nikoder ni bilo. Celi okoliši kmetijskih naselbin so se globoko zadolžili, da so mogli postaviti vsaj streho nad seboj. Državne podpore ni bilo, potov nihče ni popravljaj, kmet je

propadal. Tako daleč smo prišli v Slove- niji, da nam je ostala gola borba za suho skorjo kruha.

V tem položaju smo doživeli začetek februarja, ki nam je naenkrat prinesel vlado, v kateri so trije slovenski ministri. S strahom in skrbjo smo spremljali prve ukrepe te vlade. Bahi smo se, da ne bo kos silnim težavam, ki jih je našla, bahi smo se, da bi se tudi njej ponesrečilo in da bi z njo padla zadnja naša nada.

Sedaj po dveh mesecih odkar je nova vlada na krmilu, z velikim zadoščenjem lahko rečemo, da pomeni sodelovanje Slo- vencev v državni upravi rešitev držav- nega in našega zasebnega gospodarstva.

Državno gospodarstvo je bilo pred polomom. Notranje redne finance so bile popolnoma nezadostne za kritje rednih izdatkov, na odplačevanje dolgov sploh ni bilo misliti. Novi vladi se je posrečilo zgrabiti zlo pri korenini. V državni fi- nančni zakon je unesla toliko različnih iz- prememb zakonov, državnih financ, go- spodarstva in uprave, da predstavlja finančni zakon pravzaprav ogromno zbirko zakonov, ki popolnoma preobra- žajo vso našo zakonodajo. Vlada je iz- vedla temeljito varčevanje. Črtala je iz proračuna veliko postavk za nepotrebne osebne izdatke in si izposlovala poobla- stilo, da s takim temeljitim čiščenjem tudi med proračunskim letom nadaljuje.

Vlada je dalje znižala vsaj nekatere davke, odpravila in znižala takse, posebno tiste, ki malega obrtnika in trgovca naj- bolj tišče. S tem smo dobili prvi proračun v naši državi, ki davkov ne zvišuje, am- pak jih celo znižuje.

V finančnem zakonu so nadalje poob- lastila, da sme vlada najeti milijonsko po- sojilo za popravilo prometnih sredstev in gospodarskih naprav. 26 milijonov je do- ločenih za popravilo nasipov ob vodah, ki so delale povodnji, 500 milijonov za po- pravo starih in gradbo novih cest. Ko to pišemo, že prihajajo iz Belgrada razve- seljivi glasovi, da se vlada pogaja za veliko posojilo v inozemstvu, ki se bo po-

rabilo za dvig in zboljšanje našega gospo- darstva.

V Sloveniji nas posebno veseli, da je sedanja vlada upoštevala posebej tudi naše zahteve. Premoženje bivših dežel je prešlo s finančnim zakonom v upravo oblastnih skupščin. Okrožni urad za zava- rovanje delavcev je dobil veliko samo- stojnost, tako da bo glede zavarovanja za slučaj bolezni popolnoma neodvisen od Zagreba, oz. Belgrada. Za trgovsko in obrtno zbornico smo dobili zagotovilo, da se bodo vršile nove volitve po novem vo- lilnem redu na podlagi splošne in enake volilne pravice. S tem je popravljena ne- zaslišana krivica, ki se je godila zlasti srednjim in malim trgovcem in obrtnikom, ki so poprejšnjem volilnem redu bili tako zapostavljeni, da je tisoče njihovih glasov zaleгло komaj toliko kolikor par desetoric glasov velikega kapitala.

Podrobno poročilo o vseh teh korist- nih ukrepih, ki jih je nova vlada izposlo- vala in narodna skupščina odobrila, pri- našamo na drugem mestu. Tu smo navedli le nekatere, ki najbolj kažejo, da smemo letos o Veliki noči zatrdno upati, da so najbolj suha leta za nami, da smo naj- hušjo krizo prestali.

Ko sporočamo našim čitateljem to ve- selo vest, pa se nam zdi potrebno, da opo- zorimo še na drug žalostnejši pojav. Komaj se je vladni kurz nekoliko izpre- menil v korist Slovenije, so se dvignili proti nam naši lastni stanovski tovariši v Zagrebu in drugih krajih tam na jugu. Proti „slovenski konkurenci“ so se dvig- nile resolucije in protestni zbori obrtnikov in trgovcev, ki zahtevajo, da jih občine in država ščitijo proti „preplavi slovenskih obrtnih izdelkov“ s posebnimi davščinami na uvoz teh izdelkov iz Slovenije. Tova- riši na jugu, ki naš niso poznali, ko smo sedem let stradali in plačevali največje davke, ki niso protestirali, ko smo mi propadali v dolgovih, ti tovariši zbirajo sedaj proteste proti slovenskim ministrom, ki so pokazali dobro voljo, da nam po- magajo in nam prizadete krivice popra-

vijo. Lastne tovariške stanovske organizacije so nam padle v hrbet.

To je najžalostnejši pojav v naših obrtnih in trgovskih organizacijah in obenem za nas nad vse resen opomin. V tem opominu se učimo, da bomo le toliko veljali in zmogli, kolikor smo močni, združeni, organizirani. Noben slovenski minister nam ne bo mogel pomagati, če nima za seboj trdne fronte združenega obrtnega in trgovskega stanu in če ga stanovske organizacije ne bodo stalno in močno podpirale. Drugo česar se moramo naučiti, pa je potreba zveze in vzajemnosti s stanovskimi organizacijami na jugu. Ali ni sramota za naš stan, ko vidimo, da so delavske organizacije združene in nastopajo enotno po vsej državi, ko čitamo kako močno je zvezano kmetijsko združništvo po celi državi in se nihče ne škandalizira, če je predsednik osrednje zveze kmetijskih zadrug Slovenec dr. Korošec, ali nas pri tem ni sram, ko belgrajske in zagrebške trgovske zbornice rovarijo proti ljubljanski in če bannaške in vojvodinske obrtne in trgovske organizacije vpijejo na križarsko vojsko proti slovenskim trgovcem in obrtnikom?! Tukaj tovariši je velika naša rana, ki jo bo treba z vztrajnim delom v stanovski organizaciji smoteno zdraviti.

Tole torej za našo Veliko noč. Veselimo se, da je naš narod v državi po dolgem času prišel zopet do primerne vpliva. Veselimo se, da so ravno Slovenci tisti, ki so v odločilnem trenutku nudili državnemu gospodarstvu rešitev, vsemu narodu pa olajšanje in pomoč. Skrbimo in delajmo, da bomo tem uspehom, ki smo jih samo ob rami z drugimi stanovi našega naroda pridobili, zagotovili trajno vrednost in trdno oporo v izpopolnjeni na nesebični vzajemnosti zgrajeni stanovski organizaciji.

Izpremembra volilnega reda za trgovsko-obrtno in industrijske zbornice v Ljubljani.

Narodna skupščina je sprejela sledeče dopolnilo finančnega zakona:

Uredba o reguliranju volilnih in drugih predpisov za zbornico za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani z dne 23. februarja 1926 se razveljavlja.

Pooblašča se minister za trgovino in industrijo, da najkasneje v roku treh mesecev od dneva, ko stopi ta zakon v veljavo, izda novo uredbo na sledečih načelih:

Zbornica se deli v tri odseke: na odsek za trgovino, odsek za obrt in odsek za industrijo.

Člani zbornice se volijo na pet let z neposrednim in tajnim glasovanjem po odsekih na osnovi čistega proporca. Volivnih kategorij ni. Glasovanje se vrši osebno ali pismeno po pošti.

Volivni imeniki morajo biti razgrnjeni v vsakem občinskem uradu.

Nove volitve se po predpisih nove uredbe izvrše v mesecu oktobru leta 1927.

Uspehi SLS pri znižanju davkov v številkah.

Z ozirom na to, da izvestno časopisje hoče za vsako ceno prikriti naši javnosti vse uspehe, ki jih je dosegla SLS za Slovenijo, je prav da našim čitateljem pokažemo, kako govore o tem uspehu uradne številke.

Za leto 1926 je bila dohodnina za Slovenijo takole odmerjena:

redna dohodnina	21,276.266 Din
drž. edinstveni pribitek	17,984.959 Din
30 odstotni izredni pribitek	11,778.367 Din
Skupno	51,039.592 Din

Slovenska ljudska stranka je dosegla, da se je ves 30 odstotni izredni pribitek črtal. To se pravi, da bo Slovenija samo na dohodnini plačala v bodoče približno 12 milijonov dinarjev manj, kot je plačala lansko leto.

Ali 12 milijonov, ki jih je SLS prihranila našemu davkoplačevalcu, ni nikak uspeh? Ali se 12 milijonov ne bo prav nič poznalo v našem gospodarstvu? Ali je SDS kdaj dosegla le senco take koristi za ljudstvo?

Če preračunamo gornje zneske v odstotke, dobimo, da se bo celokupen znesek vse odmerjene dohodnine znižal za **23.1 odstotka ali skoro za eno četrtino.**

To je samo ena velika postavka, ki jo je mogoče za Slovenijo po uradnih številkah izračunati:

Nič manj važni niso drugi uspehi, ki jih je pa težje preračunati posebej za našo pokrajino. Naj navedemo, da se je v letu 1926 plačalo v Sloveniji samo na trošarini na cikorijo 415.139 Din, na karbid 1,793.245 Din, na sveče 309.994 Din, na pivo približno 1,200.00 Din. Vsa ta trošarina je sedaj odpravljena.

Tukaj gre zopet za težke milijone, ki so prihranjeni konsumentu, ki itak nosi breme vseh posrednih davkov, torej za milijone, ki so prihranjeni v največji meri delavcu, kmetu in uradniku.

Kaj je torej to, če ne uspeh? Sovražnike ljudstva okoli „Jutra“ bodejo te šte-

vilke v oči, toda narod in javnost bo ravno v tej borbi SDS proti znižanju davkov spoznal, da je ta klika njegov najhujši sovražnik.

Amandementi k proračunu 1927-1928.

Kaj je dosegla SLS za univerzo v Ljubljani.

V amandementih k proračunu vidimo tele n a k n a d n e postavke za ljubljansko univerzo: 2 služitelja; za izpopolnitev knjižnic institutov se krediti povišajo in sicer na pravni fakulteti za 20.000 Din, na filozofski fakulteti za 50.000 Din, na tehnični fakulteti za 50.000 Din, na teološki fakulteti za 15.000 Din, na zavodu za meteorologijo in geodinamiko za 10.000 Din. Za naučne publikacije v slovenskem seminaru se otvori nov kredit 25.000 Din; istotako se odvijajo novi krediti za elektrotehnični institut 150.000 Din, za adaptacijo tehniške fakultete 60.000 Din; za institute medicinske fakultete 161.800 Din.

Vseh teh kreditov ni bilo v proračunu pred vstopom SLS v vlado in bi jih ne bilo, če bi SLS svojega položaja v vladi do skrajnosti ne izkoristila v prid Slovenije.

Novi krediti za kmetijstvo.

Na zahtevo ministra za kmetijstvo dr. Kulovca se je izpopolnil proračun tega ministrstva s sledečimi krediti: za gospodinske tečaje po deželi 220.000 Din, za pobijanje rastlinskih bolezni in škodljivcev 120.000 Din, za organizacijo državnih postaj za selekcijo semen 300.000 Din, za delovanje trijerjev občinam in kmetijskim društvom 200.000 Din; za pomoč vzornim posestvom 800.000 Din; za odkup žrebcev od sedanjih gojilcev 300.000 Din, za premije in licenciranje žrebcev 100.000 Din, zalicenciranje bikov 200.000 Din; za pomoč pri raznih nesrečah 5,500.000 Din; za pomoč pri graditvi vaških vodnjakov in cistern 150.000 Din; za agrarne operacije ljubljanske in mariborske oblasti 200.000 Din; za nabavo seruma in drugih zdravil za živino 200.000 Din; za odškodnino za okuženo živino 180.000 Din; — Skupno **7,034.866 Din!**

Za toliko se je popravil proračun bivšega radičevskega ministra Puclja.

Oprostitev od plačevanja taks.

Tarifa T. Br. 99 a zakona o taksah se izpreminja in se glasi:

Ta taksa se izjemoma ne plačuje za: 1 zabave ob priliki verskih proslav in narodnih svečanosti.

2. Koncerte, zabave in predstave (filmske in gledališče), ki ji prireja šolska uprava, vseučilišča ali šolska mladina v korist dotične šole ali svojega društva.

3. Naučna in prosvetna predavanja, naučne in gospodarske razstave, če se pri tem ne prireajo tudi veselice.

4. Vse zabave, koncerte, predstave, predavanja itd., ki jih prireja društvo Rdečega križa naše kraljevine in njegovi pododbori.

5. Vaje in zabave orlovskih in sokolskih telovadnih društev, tekme kola jahačev, sportnih društev kakor tudi vaje in zabave skavtov in planincev, kadar se prirejajo izključno v namen društev.

6. Koncerte in zabave, ki jih prirejajo prostovoljna požarna (gasilska) društva, ki se sama vzdržujejo, toda izključno za nabavo gasilskih potrebščin in v pomoč svojim članom, ki so se pri požarih ponesrečili.

7. Koncerte in zabave, ki jih prirejajo invalidska društva v društveno korist in podporo članov, kakor tudi dobrodelna društva v korist društvenih namenov.

8. Za gledališke predstave prosvetnih društev in vaških čitalnic se plača na račun taks 10 odstot. od izkupička za vstopnice.

20% priznanice kot plačilo davkov.

Tozadevno določilo finančnega zakona se glasi: Za dolžne davke bodo sprejemale drž. blagajne od 1. aprila 1927 mesto gotovega denarja priznanice, ki so se izdale za 20% odtegljaj ob priliki žigosanja kronskih bankovcev, ki se glase na nižje zneske kot 100 kron. Te priznanice se bodo sprejemale za plačanje dolžnih davkov samo od tistih oseb in njihovih naslednikov, katerim so jih izdali pristojni organi. Minister za finance bo predpisal navodila za izvršitev te zakonske odredbe.

Oprostitev davka na nove zgradbe.

Na področju cele kraljevine se oproščajo davka na najemnino vse nove zgradbe in novi deli obstoječih zgradb, ki se grade z dovoljenjem gradbenih oblastev in sicer v mestih z nad 50.000 prebivalci za 20 let, v mestih z nad 20.000 prebivalci za 15 let, a v ostalih krajih za 10 let.

Pravica za oprostitev se pridobi s posebno prošnjo, ki se mora vložiti v tridesetih dneh od dneva, ko se je izdalo dovoljenje za uporabo zgradbe.

Vse ostale odredbe obstoječih zakonov o davčni oprostitvi novih zgradb, v kolikor se s tem določilom ne izpreminjajo, ostanejo še nadalje v veljavi.

Podpore so proste davka.

Finančni zakon določa: Prostovoljni darovi, ki jih dajejo družbe, ki so zave-

zane k javnemu polaganju računov, Narodni obrani kakor tudi humanitarnim ustanovam in društvom, v prosvetne in kulturne namene, se bodo smatrali v davčnem letu 1927. kot izdatek, ki ne spada v davčno osnovo, če jih davčni zavezanec pred razdelitvijo davkov dokaže s primernimi dokumenti.

Ukinitev 30% izredne naklade na dohodnino.

Ta amandman se glasi: Na davek na skupno dohodnino se od začetka davčnega leta 1927. ne bo več niti odmerjala niti pobirala 30% izredna državna naklada.

Amandman za regulacijo rek.

Minister za finance bo ministru za kmetijstvo dal na razpolago 26.000.000 Din v drž. bonih za izvršitev hidrotehničnih regulativnih del in za obrambo poplav ob Donavi, Savi, Dravi, Tisi itd. Izplačlo tega zneska za bone se bo izvršilo na račun prostih odvišnih dohodkov državne razredne loterije. Pregled uporabe tega zneska se mora posebej predložiti narodni skupščini.

Kredit za veroučitelje.

S posebnim dodatkom proračuna se povečuje kredit za šolske zdravnike in veroučitelje v ljubljanski in mariborski oblasti za 1.500.000 Din.

Novi finančni zakon in znižanje davkov in taks.

V poveljni dobi je postajalo davčno breme vedno občutnejše. V naši javnosti je bilo celo poveljno dobo na dnevnem redu. Ni minilo niti eno zborovanje, da bi zborovalci ne porabili prilike, da opozore odločilne faktorje na preobčutno obremenitev Slovenije po državnih dajatvah. Do sedaj so bila v tem pogledu vsa prizadevanja skoro brez uspeha. Padale so nam z vladne mize samo skromne drobtinice, ki niso dosti, ali skoro ničesar zalegle.

V zadnjem času čutimo v tem oziru preokret na boljše. Do sedaj neupogljiva finančna uprava je začela popuščati. Že v finančnem odboru Narodne skupščine je minister za finance ubral milejše strune. Vsakomur je jasno, da to ni storil iz lastnega nagiba, ampak pod pezo razmer, katerim so znali slovenski zastopniki v vladi dati toliko povdarka, da jih tudi scer trdosrčni minister financ ni mogel več prezreti. Minister za finance je v svojem eksponatu, s katerim je predložil Narodni skupščini predlog finančnega zakona, iz-

recno priznal, da je naše gospodarstvo z davki prekomerno obremenjeno. Priznal je nujno potrebo, da se davki postopoma znižajo, kajti ogromne vsote davčnih zaostankov in veliko število eksekucij dokazuje, da je naše prebivalstvo z davki v resnici preobremenjeno.

Odsev te izpremembe v naziranju o naši davčni obremenitvi se kaže v finančnem zakonu za leto 1927/28, ki velja od 1. aprila 1927. do 31. marca 1928. Ta zakon vsebuje za naše prebivalstvo izdatno olajšave. V Sloveniji prihajajo v prvi vrsti v poštev sledeče davčno-pravne odredbe:

1. **Davči minimum za dohodnino** se zviša od 5000 na 6000 Din, to se pravi, kdor nima preko 6000 Din dohodkov, temu ne bo več treba plačevati dohodnine.

Koliko davkoplačevalcev je plačevalo za leto 1926. dohodnino od teh dohodkov, nam sicer ni znano, ker izkazuje uradna statistika te dohodke skupno z onimi do 6500 Din. Od 5000 do 6500 Din je imelo v letu 1926. v Sloveniji dohodkov 11531 oseb, ki so plačale 4.068.497 Din. Če cenimo, da je imelo dohodke med 5000 in 6000 Din najmanj 7000—8000 oseb, je priznana ugodnost vredna za Slovenijo približno 2.000.000.

2. **Dohodnina se od leta 1927. dalje oprošča 30% linearnega pribitka.** S tem se dohodnina precej omili; za leto 1927. je znašal predpis s državnimi pribitki in 30% izrednim pribitkom vred približno 50.800.000 Din. V tej vsoti je vračunjen 30% izredni pribitek z 11.729.721 Din.

Oprostitev dohodnine od izrednega pribitka se individualno pri posameznih davkoplačevalcih izraža sledeče:

8.000 Din	Din	550.85	Din	423.75.
10.000	"	761—	"	585.40
12.000	"	959.65	"	738.20
15.000	"	1.347.60	"	1.036.60
18.000	"	1.741.50	"	1.339.60
20.000	"	2.114.80	"	1.626.75
22.000	"	2.392.05	"	1.840.05
24.000	"	2.681.65	"	2.062.80

3. **Davčni zaostanki** iz prejšnjih let se porazdele na tekoči davek, tako da se plačajo v 4 letih, ako davčni zaostanek presega enoletni davčni predpis, v 3 letih, ako presega $\frac{3}{4}$ letnega predpisa, v 2 letih, ako presega $\frac{1}{2}$ letnega predpisa in v 1 letu, ako presega eno četrtino letnega predpisa.

Kljub temu, da so se davki v zadnjih letih pri nas neusmiljeno izterjevali, je vendar ostalo s plačili v zaostanku še precej davkoplačevalcev, katerim bo nova ugodnost pomagala, da brez posebnih težav poravnajo svoje dolgeve.

4. **Od 1. aprila 1927 dalje se sprejema za plačilo davkov tudi pobotnice o**

20% odbitku pri zamenjavi kronskih novčanec, ako se glase na manj nego 1000 K. Te pobotnice se sprejemajo za plačilo samo od oseb, na katere se glase, odnosno od njihovih dedičev.

S to ugodnostjo bo pomagalo marsikom, ki je že davno obupal nad tem, da imajo predmetne pobotnice kako vrednost.

5. Delniške družbe so do sedaj plačevale davek tudi od daril, prostovoljnih prispevkov za javne, dobrodelne, občekorstne in kulturne namene. Ker je ta davek (posebno pridobnina) jako visok, znaša namreč večkrat 50%, pa tudi več — so bile delniške družbe že iz tega razloga prisiljene, da so bile pri naklanjanju daril in prispevkov precej rezirvirane. **Sedaj odpade obdačitev in pričakovati je, da bodo delniške družbe to ugodnost upoštevale.**

6. Nove zgradbe, ki so oddane v najem, odnosno so zavezane hišni najmarini, se oproste hišno-najemnega davka v krajih, ki imajo preko 50.000 prebivalcev, za dobo 20 let, v krajih, ki imajo preko 20.000 prebivalcev, za dobo 15 let in v ostalih krajih za dobo 10 let.

Sicer se davčna prostost nanaša samo na osnovni davek, ne pa tudi na državne pribitke in avtonomne doklade, vendar je sedanja ugodnost še vedno dalekosežnejša nego je ona po bivšem avstrijskem zakonu, ki je trajala samo 6 let.

Nova ugodnost bo brez dvoma pospešila stavbeno podjetnost in s tem oživila stavbeno obrtnost, hkratu pa tudi zmanjšala brezposelnost.

7. Občinske doklade na hišno najmarino na posebno pridobnino, katero plačujejo javni računodajci zavezana podjetja, in na davek privatnih in avtonomnih nameščencev ne smejo biti večje nego 200%, ostale doklade (okrajne, zdravstvene itd.) pa vsaka za-se ne večja nego 25%.

8. Davkoplačevalci, katerim je poplava v letu 1926 uničila vse posevke se za leti 1925. in 1926. oproste plačevanja dohodnine z vsemi pribitki.

9. Od 1. januarja 1927. dalje se oproste obresti hranilnih vlog in tekočih računov rentnine in vseh pribitkov ter invalidskega davka in vojaške doklade.

10. Taksa za kupne pogodbe se zniža pri prenosu premičnin od 2% na 1%, pri prenosu nepremičnin pa od 6% na 4%.

11. Dedščine v prvem kolenu krvnega sorodstva se oproščajo vsake takse, ako njihova čista vrednost ne presega 150.000 Din.

Dosedaj so bile oproščene takse dedščine, če njihova skupna vrednost ni presegala 500.000 Din pri čemur se dolgov niso upoštevali. Sedaj se upoštevajo tudi dolгови in bodo zavezane taksi v bodoče

samo dedščine, ki so po odbitku dolgov vredne preko 150.000 Din.

12. Taksa na gostilniške račune v krajih, ki imajo preko 2000 prebivalcev, — pobira se itak samo v teh krajih —, se bo v bodoče odmerjala pavšalno in bodo s tem izginili iz prometa monopolni gostilniški računi.

13. Taksa, katero plačujejo točilci pijače (gostilničarji in trgovci), se v bodoče, ako jo točilec ne bi plačal pravočasno izterjuje kakor davki. V bodoče torej odpade kazen za prepozno plačilo, ki je znašala trikratno izmero redne takse.

4. Veselične takse se oproščajo, zabave in javne telovadbe telovadnih društev, vaške zabave ob proščenjih, verske proslave, narodne svečanosti itd.

15. Taksa na vozila se bo v bodoče pobirala samo od onih fijakerskih in polufijakerskih voz ter avtomobilov, ki so porabljivi, ne pa tudi oni, ki so izven rabe in miso več porabni.

16. Kazni na prestopke, glede takse za gostilniške račune, glede točilne takse in glede takse za vozila se izpregledajo, ako kazen do dne 1. aprila tl. še ni bila izrečena, če je bila pa izrečena, pa tedaj če še ni bila izterjana.

17. Takse za davčne knjižice in za davčne prijave (napovedi) se odpravijo.

18. Od dne 1. aprila 1927. se odpravi državna trošarina na riž (za 100 kg = 20 Din) za sveče (za 100 kg = 40 Din), za karbid (za 100 kg = 60 Din) ter za kavine nadomestke, kakor cikorijska, žitna kava itd. (za 100 kg = 60 Din.)

19. Od dne 1. aprila 1927. se je trošarina na alkohol in žganje znižala od 25 Din za hektolitersko stopnjo na 17 Din odnosno na 16 Din za alkohol in alkoholne pijače, producirane v poljedelskih tovarnah, odnosno proizvajalnicah žganja.

20. Isti trošarini kakor bencin so zavezani tudi ostali destilati nafte, katrana, kamenega premoga in parafinskega škriplja, ako se porabljajo za pogon motorjev. Vendar pa more minister financ oprostiti plačila trošarine one množine bencina in gornjih destilatov, ki se porabljajo za pogone obrtniških, industrijskih in poljedelskih strojev.

21. Iz davka na zaslužek telesnih delavcev se izločijo kvalificirani trgovski in obrtniški pomočniki in za nje in ostale privatne in samoupravne nameščence, ustanovi nov davek, ki znaša pri letnih službenih prejemkih preko 6000 Din do 12.000 Din 3,5%; preko 12.000 Din do 24.000 Din 4%; preko 24.000 Din do 36.000 Din 4,5%; preko 36.000 Din do 48.000 Din 5%.

Davek se v nadaljnjih stopnjah stopnjuje od 1/2% do 1/2% in doseže pri dohodku preko 120.000 Din 10%.

Na nov davek se pobira še invalidski davek in vojaška komorska doklada, avtonomne doklade pa samo od 1/4 davka.

Nov davek pomenja sicer poslabšanje sedanjega položaja pri nas, za druge pokrajine pa izdatno izboljšanje. **Finančna uprava je prvotno nameravala določiti odstotek na 8% enotno za vse dohodke, a se je energičnemu nastopu Jugoslovanskega kluba udala in končno pristala na gornjo lestvico, ki v izdatnejši meri upošteva gospodarsko šibkejšje sloje.**

22. Davčni minimum za davek na zaslužek telesnih delavcev se zviša od 5000 Din na 6000 Din.

S tem smo navedli najvažnejše davčne odredbe novega finančnega zakona. Kratek čas smo Slovenci zastopani v vladi, a že tekom te kratke dobe se je našim poslancem posrečilo, da so nam priborili v davčnem oziru marsikatero olajšavo, za katero smo jim lahko hvaležni. Pokazali so, da se pri dobri volji daje premostiti tudi težave, katere bi se zdele nepremagljive. Novi zakon pomenja za nas preokret na boljše. Odpravile so se v naši davčni zakonodaji vsaj najtrše trdote. Z zaupanjem gledamo na naše zastopnike v vladi v trdi nadi, da bodo z enako železno voljo znali varovati naše interese tudi v bodoče, ko pride v razpravo nov zakon o neposrednih davkih in revizija zakona o taksah. Prepričani smo, da bodo tudi ob tej priliki preprečili marsikatero trdoto, ki bi nas sicer zadela.

Načrt zakona o zbornicah.

Sestava zbornic.

a) Sekcije.

Glavne panoge gospodarstva tvorijo v zbornicah samostojne sekcije. Število sekcij v zakonu ni fiksirano, marveč ga določa zbornični statut, ki ga sestavi vsaka zbornica zase z ozirom na posebne prilike, ki vladajo v posameznih zborničnih področjih. Danes sestojate pri mnogih zbornicah še vedno le dve sekciji, in sicer trgovska in obrtna, dočim imajo zbornice v Ljubljani, Novem Sadu in v Bečkeru po tri posebne sekcije za trgovino, obrt in trgovino. Primorske komore imajo poleg tega še sekcije za pomorstvo, a zagrebška zbornica šteje že sedaj pet sekcij ter ima skupno 80 članov, in sicer tvori peto sekcijo novčarstvo.

Katere stroke posameznih gospodarskih panog spadajo pod posamezne sekcije, se določa z zborničnim statutom. Delegat ljubljanske zbornice je predlagal, da naj bi se z zakonom to vprašanje

enotno uredilo, kakor predvideva uredba za ljubljansko zbornico. Toda enotna rešitev tega vprašanja za celo državo bi bila težavna, ker spadajo n. pr. v Srbiji gostilničarji in kavarnarji pod trgovsko zbornico, dočim spadajo pri nas v obrtni odsek. Načrt zakona je tu pustil široko odprta vrata, da si vsaka zbornica uredi razmere, kakor to zahtevajo specialne prilike v njenem področju.

b) Kategorije.

Vsaka sekcija se deli na več kategorij, in sicer po posameznih profesijah, vrstah trgovine in skupinah industrije. To je najvažnejša reforma, ki jo predvideva zakon. Dosedaj so se kategorije določale na podlagi cenusa, kar je omogočalo, da so velepodjetja in veletrgovci in večja obrtna podjetja imela zasigurano sorazmerno število mandatov v zbornici in s tem njihovi davčni moči in prispevkom odgovarjajoči vpliv v zbornici. Ta sistem pa po novem načrtu pada in je stvar zbornic samih, da določijo, koliko kategorij štejejo posamezne sekcije in katere sorodne profesije ali vrste obratov se imajo združiti v eni skupni kategoriji. Proti tej dalekosežni reformi so izrekli posamezni delegati tehtne pomisleke in predlagali, da se pridržijo tudi v bodoče cenzus, ker drugače večji obrati in tvrdke ne bodo imele v zbornici pravega zastopništva. Večina si je pridržala, da bo v tem oziru šele po proučitvi vprašanja na podlagi davčne in poklicne statistike zavzela stališče in poročala ministrstvu.

Vsled tega se izpreminja tudi cel način volitev. Člani zbornice se volijo na pet let, in sicer potom osebnega tajnega glasovanja po volilnih okrajih ter po sekcijah in kategorijah.

Zbornični tajnik g. I. Mohorič je tu predlagal dopolnitev določb načrta glede volilne pravice gospodarskih in pridobitnih zadrug kakor tudi glede državnih železnic ter zapuščin in uvedbo enakega volilnega principa i za javne trgovske družbe, kakor za delniške družbe in družbe z omejeno zavezo. Zastopnik duhovniške zbornice pa je predlagal izpremembo načrta glede parobordarskih družb in volilne pravice pomorskih kapitanov. Predlogi so bili vsi sprejeti. Odklonjen je bil le predlog, da naj bi inozemci dobili aktivno volilno pravico, kakor so jo imeli pred vojno in kakor jo imajo še danes v Avstriji in Češkoslovaški.

Baš pri razpravi določb o volilni pravici so se pojavile velike težkoče radi različnosti zakonodaje in različnosti gospodarskih prilik v posameznih pokrajinah. Zato je tajnik I. Mohorič stavil predlog, da se radi raznih resortov (ministr-

stva za poljedelstvo in narodno zdravje), da se s specialnimi zakoni odtegnejo gotove vrste obratov iz zbornične kompetence, v zakonu taksativno določi, katere skupine obratov spadajo pod gospodarske zbornice, kakor je to določeno v uredbi o ljubljanski zbornici iz leta 1926.

Za izvrševanje zborničnih volitev predvideva načrt slično kakor je bilo v uredbi za ljubljansko zbornico iz l. 1925., osrednjo volilno komisijo, ki se sestoji iz predsednika, ki mora biti sodnik, iz treh zastopnikov gospodarstva, zastopnika obrtnih oblasti in poslovodje. Poleg te glavne komisije obstojijo po posameznih volilnih okrajih okrajne volilne komisije, katerih sestavo določi zbornični statut.

Dočim dosedanj zakoni in uredbe niso predvidevale pritožbe proti volitvam, predvideva načrt zakona možnost pritožbe na zbornični plenum. Enaka določba obstoja že sedaj za komore v Srbiji in v Vojvodini. Dan sestanek novoizvoljene zbornice objavlja predsednik Osrednje volilne komisije obenem z objavo volilnega rezultata. Do konstituiranja zbornice vršijo funkcije predsedništva prejšnji zbornični funkcionarji. Odredbe načrta so bile v tem poglavju kakor tudi glede zborničnega urada na mnogih mestih znatno v prilog zbornične avtonomije.

Obsežna debata se je vršila glede zborničnih organov, poslovanja plenuma, sekcij in zbornične uprave in njene sestave. Najvažnejša pridobitev v tem oziru je, da je bilo število članov, ki so potrebni za sklepčnost sej, zmanjšano na tretjino, dočim je pri nas v zbornici do sedaj veljala polovica, pri zagrebški pa samo šestina.

Na predlog ljubljanske zbornice so bile dopolnjene odredbe zakona glede zborničnih financ, a na predlog zbornice v Bečkereku in v Splitu prehodne določbe za izvršitev zakona. Sama anketa pomenja velik korak napredka v vprašanju izenačenja zbornic v naši kraljevini.

Ivan Ogrin:

Ramen.

Zelo važen material, osobito v stavbarstvu, je kamen. Med kamnom poznamo naravni in umetni kamen. Ostanimo za sedaj pri naravnem kamnu.

Bila je doba imenovana kamena doba človeške kulture ko so tedanji narodi in ljudstva bili na še tako nizki stopnji kulture, da so si delali razno orodje kot sekire, dleta in drugo še iz kamena. Tako kameninasto orodje še prav lahko opazujemo kot dragoceno iznajdbo, ki jo hranijo po raznih muzejih.

Z razstočo človeško kulturo se je tudi način porabe kamena znatno spremenil in že prav stari narodi so potem kamen rabili za gradnjo različnih poslopij, največ seveda pri monumentalnih zgradbah; prav pridno pa so porabljali kamen tudi v umetniške svrhe ter klesali iz kamena pročelja poslopij, spomenikov in drugo.

Kdo še ni vidil vsaj na sliki ogromne zgradbe egipčanskih piramid, ki so zgrajene iz velikanskih granitnih kvadrov tako da se še danes človek čudi, kako se je moglo take velikane spraviti na tako visoke višine. Znana so nam tudi kolosalna in precizna izklesana pročelja raznih grških tempeljav in rimskih amfiteatrov. Stavbarska umetnost se še danes upira na sloge in običaje tedajšnjih umotvorov, ki so se nam ohranila edino po zaslugah, da so bile izklesane iz trajnejšega kamena.

Pa tudi v celem srednjem veku se je gradilo in se še danes gradi širom naše zemlje nebroj veličastnih zgradb in spomenikov. Vse kar je količkaj boljšega se gradi edino le v kamnu. Zato moramo vsaj v malem poznati ta dragocen material. Kamen se nahaja po vsej zemeljski obli, v različnih debelinah in plasteh ter je večina zemeljske skorje sestavljena iz kamena. To skorjo so do danes preizkusili le do ca 2000 m globine, v Borlohu v Zg. Šleziji, ki pa so še kamenite plasti. Ako računamo, da je vsakih 30 m v zemeljsko globino za 1^a intenzivnejša temperatura, je v globini 2000 m že 66° vendar za kamen še davno ne topilna meja.

Kamen se dobi v obče po vsej zemeljski obli enak. Kamen v glavnem delimo:

1. Masivno ali volkanično kamenje.
2. Skladno ali sedimentno (rastoče kamenje).
3. Kristalno škrlitovc.
4. Rudohodno ali kapniško kamenje.

Masivno kamenje datira iz one davne dobe, ko je bila še zemljiska obla popolnoma vulkanična in je tako razstopljeno maso potisnila do površja zemlje. To vrsto kamena štejemo med najtrpežnejše kamenje in najtrdnjše tu spadajo: Granit, Sienit, Diorit, Diobas, Grabro, Porfir, Trohit, Basalt in Lava. Razločujejo se po načinu plasti, kako je te kameninaste mase ob vulkanskem izbruhu dvignilo iz osrčja goreč zemlje in kako se se te ohlajale.

(Dalje prihodnjič).

A. K.:

Obrtna pravica vdove in otrok.

Prehod odnosno prenos obrtnih pravic od živega obrtnika na drugega je nemogoč. Radi tega obrtna pravica ne morejo tvoriti pravnega objekta (predmeta) kup-

čijsko pravnih dejanj. Vsaka tovrstna pogodbeni obveza ustvarja samo dolžnost (posledico), da en pogodbenik (kontrahent) preneha z izvrševanjem obrtnih pravic, katere je dozdevno prodal, ne da bi drugi pogodbenik z nastopom tega dejstva si že samposebi, iz pogodbe same pridobil obrtne pravice, katere je imel prvi pogodbenik. Nihče torej ne more obrtnih pravic prodati, a drugi jih ne more kupiti ali s pogodbo (pravnim činom) prenesti na kakšnega drugega. Vsaka obrtna pravica je zgolj **osebna** ter ugasne s smrtjo obrtnika. **Nasledstvo v osebno obrtni pravici je torej izključeno.** V praktičnem življenju se dogaja često, da se obiti prenašajo s pogodbami (pravnimi dejanji) med živimi ali pa testamentarično na druge osebe. Javno pravni značaj obsega obrtne pravice, pa to ne dira. Tak pravni čin (dejanja) **morejo obsegati samo premoženjsko pravne naprave in pripomočke kakšnega obratovanja**, ki služijo izvrševanju osebne obrtne pravice.

Obrtni red določa: „Po obrtnikovi smrti more dedič ali legatar obrt na svoje ime prijaviti na novo, ako hoče obrt nadaljevati. Isto se ima izvršiti, ako se obrtno podjetje s pravnimi čini med živimi prenese na drugega. Ako je obrt koncesijonirna, se mora v vsakem slučaju pridobiti nova koncesija.“

Ta obrtno pravna določila zasledujejo namen preprečiti, da bi kak obrat ne prišel med živimi v roke osebe, ki ne more doseči splošnih in posebnih pogojev, kateri so potrebni za pridobitev obrtne pravice. To zakonito določilo je torej načelne važnosti in izvira iz čisto osebnega značaja obrtne pravice, ki je omejena na fizično (telesno) ali juridično osebo obrtnega imejitelja. **Kot osebna pravica se torej tudi ne more deliti;** je in ostane celota ter se niti en del te celote ne more prenesti na drugega.

To je v obče strogo načelno določilo zakona. Nobeno načelo pa ne sme biti tako kruto, da bi se moralo brezobzirno izvrševati napram vsakemu. Socijalno potrebno obzirnost in pravičnost mora zakonodajalec smotreno upoštevati. Tega vidika in potrebe se drži tudi obrtni red. **Za vdove in otroke (tudi vnuke) predvideva zakon posebno izjemno zaščito.**

V nasprotju z gori navedenimi določili se sme obrt po obrtnikovi smrti nadaljevati za račun vdove ali nedoletnih descendantov (t. j. otrok in vnukov), ki imajo dedno pravico. Po svoji krivdi ločena žena (vдова) ne uživa te pravice. Za račun vdove se sme obrt nadaljevati samo za dobo njenega vdovstva; za račun nedoletnih otrok ali vnukov pa samo, dokler oni ne dosežejo polnoletnosti. Obrt

se nadaljuje na ime umrlega obrtnika glasečega se koncesijskega odloka odnosno obrtnega lista, ako je obrt koncesijoniran, rokodelski ali trgovski obrt, ki je vezan na dokaz usposobljenosti. **Za nadaljevanje izvrševanja obrta zadostuje samo prijava na obrtno oblastvo (srezko poglavarstvo).**

Ako obrtnik zapusti vdovo in nedoletne otroke odnosno vnuke, pripada navedna pravica vsem skupno, če umrli obrtnik ni ukrenil kaj drugega.

V vsakem slučaju mora vдова, seveda pri rokodelskih ali trgovskih obrtih, ki zahtevajo usposobljenostni dokaz, prijaviti obenem tudi svojega poslovođjo, ako sama ne inore doprinesiti za svojo osebo izkaza strokovne usposobljenosti. Redovito se mora to napraviti pri nedoletnih otrocih odn. vnukih, ker od njih ni pričakovati strokovne izobrazbe. Ako se nadaljuje koncesijonirani obrt, se zahteva, da se prijavi za dotični obrt usposobljenega, kvalificiranega poslovođjo.

Kakor vidimo, se ta izjemna zaščita vdove in otrok odn. vnukov nanaša samo na koncesijonirane, rokodelske ali **one trgovske obrti, ki so vezani na doprinos dokaza o usposobljenosti.** Razlog za to zaščito obstoji v tem, ker je ravno za izvrševanje etih obrtov potreben usposobljenostni dokaz, katerega navedene osebe v nešteti slučajih doprinesiti ne morejo.

Potrebna pa taka zaščita ni pri prostih obrtih, ker vдова tak obrt vedno lahko prijavi in izvršuje na nov obrtni list. Edina težava pri tem je plačilo kolekov za prijavo, ki v današnjem času že nekaj nanesejo. Kolekov in taks niso oproščeni. Vдова in otroci pa so **oproščeni sprejemnine** pri obrtni zadrugi, ako hočejo prosti obrt umrlega nadaljevati.

Marsikomu bi se zdelo čudno, da smejo nedoletni otroci obrt prijaviti in nadaljevati. Vendar celo obrtni list izda obrtno oblastvo na ime nedoletnih otrok. Obrtni red v § 12. določa, da sme vsak prijaviti samostojno izvrševanje prostega obrta, ako od tega ni izključen. Tudi § 2. se s tem strinja; pravi pa, da smejo osebe, ki svojega premoženja svobodno ne upravljajo, izvrševati obrt samo s pritrđitvijo njenih zakonskih zastopnikov in le z dovoljenjem pristojnega varuškega sodišča. Obrta pa ne izvršujejo **sami**, ampak posredno po sposobnih namestnikih odn. poslovođjih. Obrat se torej vrši samo na njihov račun.

Vsaka osebna pravica preneha s smrtjo osebe, na katero je bila izdana. Radi tega osebna pravica ne more biti premoženjski objekt (predmet premoženjske vrednosti); torej obrtna pravica ali koncesija kot osebna pravica preneha biti kakor hitro preneha živeti nosilec te pra-

vice. **Nobena obrtna pravica niti koncesija se ne more upoštevati kot premoženjski objekt pri zapušćninski razpravi.** Drugačno naziranje bi bilo pomotno. Ako smejo vдова odnosno nedoletni dediči nadaljevati obrt na podlagi starega obrtnega lista ali koncesije, postanejo ti **osebno nosilci obrtnih pravic**, torej njih premoženjskega objekta; nikakor pa niso oni morda reprezentanti umrlega. Iz navedenega tudi sledi, da je docela brezuspešno in **brezpredmetno voditi eksekucijo** na take osebne pravice z namenom, da bi se **izterjala terjatev**, ki je **obstojala proti zapustniku** (umrlemu obrtniku).

Iz besedila navedenega § 56 obrtnega reda se da sklepati, da morajo vдова odn. nedoletni otroci začeti nadaljevati obrt pokojnega **neposredno po njegovi smrti.** Ne more se jim torej priznati pravica, da bi začeli z nadaljevanjem obrti v času, ki ga smatrajo za primerne, morda celo čez leta po smrti obrtnikovi. Kontinuiteta obrtnega obratovanja je predvsem predpogoj, po katerem morejo vдова ali nedoletni otroci uveljaviti zakonito določeni jim privilegij.

Po duhu zakona ima vдова pravico nadaljevati obrt po pokojnem možu tudi tedaj, ako je on izvrševal prosti ali rokodelski obrt, **ki pa je po njegovi smrti postal koncesijoniran.** Isto velja za prost obrt, ki je bil pa pozneje proglašen za rokodelskega. (Dalje prihodnjič.)

Z abiturijenti — v svet.

Obedovali in večerjali smo v hotelu »Beograd« po nižani ceni. Obed in večerja sta veljali skupno 26 Din **po zaslugi g. prof. Roce**, za kar mu bodi še enkrat javno izrečena topla zahvala.

Največje in najlepše veselje za naše mlade »strojarje« — hrvatski izraz za strojnike — abiturijente pa je bilo, ko nas je prvi in drugi dan pri večerji počastil s svojim posetom **gospod doktor Flerin, podravnatelj Zadrųne gospodarske banke v Splitu.** G. dr. Flerin je pozdravil s temperamentnim govorom mlade predstavitelje naše bodoče industrije in tehnike ter jih bodril k vztrajnemu delu za narod in domovino in človeštvo. Obenem je izjavil, da so izletniki kar se tiče prehrane, dva dni njegovi gostje v Splitu, kar je izzvalo v vseh nepopisno veselje in navdušenje za blagega, idealnega študentskega mecena in mladinoľjuba! Hvala Ti lepa, dragi gospod doktor in moj prijatelj-ožji rojak, da si s svojim mladeniškim nastopom in idealno gesto pokazal mladim življenskim kandidatom, da so še ide-

alni in požrtvovalni ljubitelji mladine, katerih tudi naša moderna, materialistična doba ni pokvarila. Tvoje bodrilne in svarilne besede smo si vsi zapisali v srce:

Pridno delati, varčevati in vztrajati v delu in zmaga bo naša!

Drugi dan, v torek dopoldne 6. julija smo si ogledali mestno klavnico in veliko tovarno cementa v Sučuracu. Mlad kemični inženjer Slovenec Hribenik, nam je razkazal in obrazložil cel velikanski obrat — in naši strojniki so se zopet mnogo naučili. Posebno jih je zanimal »Laboratorij«, kjer so imeli priliko ves proces izdelave cementa do natančnosti preštudirati.

Popoldne smo se z malo ladjo odpeljali v Oniš, kjer smo si zopet ogledali tvornico »Sufid«, dalje občinske zadružne tovarne za usnje (kože), tovarno testenin in pohištva ter tovarno za pridobivanje olja, ki je last Slovenca Jurca ml., ki pa začasno ne obratuje. Tovarna »Sufid« nam je postregla s svojim avtoobmnibusom in zveče ob solnčnem zatonu smo se 18 km, tik ob morju po lepi cesti peljali nazaj v Split. Ravnateljstvu lepa hvala za izredno uslugo in postrežljivost.

Dubrovnik.

V sredo, 7. julija dopoldne smo s parnikom »Kumanovo« **Dubrovačke plovidbe d. d. Dubrovnik** odjadrili proti Dubrovniku. Na krovu je bilo zopet vse veselo — petje, godba, občudovanje morja in njegove milinske lepote in nepopisnega čara. Na krovu so se zopet znašli dijaki in dijakinja s cele Jugoslavije — in bilo je, kakor bi se poznali že od nekdaj. — Okrog tretje ure smo prispeli v »dubrovačko republiko«, kjer so nas v Gružu sprejeli profesor Markić iz Dubrovnika in advokat Slovenec dr. Malnerič, ki je stalno v Dubrovniku. Profesor Markić nam je preskrbel prenočišče v vojašnici, a dr. Malnerič pa hrano — tudi po ceni — 26 Din obed in večerja in sicer v gostilni kod »Špilje«. Hvala lepa obema gospodoma za trud in njih požrtvovalnost. Najprvo smo si ogledali mesto, staro trdnjavo in razne znamenite stavbe. V četrtek, 7. jul. smo si dopoldne pod vodstvom prof. Markića ogledali muzej, kraljevo palačo, mestni arhiv in stolno cerkev in bogato njeno zgodovinsko zakladnico. Eno je bolj zanimivo kot drugo, zlasti arhiv in zakladnica. — Pa o tem morda drugič in drugje. — Rečem samo to: videli smo dobršen kos kulturne zgodovine dubrovniške, nekdanje sloveče republike na našem Jadranu.

Popoldne smo se ob razburkanem morju podali z malim parnikom na Cavtat — stari Epidavrus. To vam je bila vožnja za bogove — podzemeljske in nadzemeljske. Komaj smo odpluli iz ozke luke dubrovniške, že je ladjica je »pol smeja, pol joka in pol stoka« — začela delati poklone s koti 45° in bilo a voda se nam je smejala globoka! Nenadoma je skoro vse mlade junake in junakinje posetila neusmiljena »morska bolezen« in zahtevala svoj — davek? Tako smo poskusili tudi morsko jezo, hudo uro in bolezen. Po poldrugourni vožnji smo že na Cavtatu. — Vsi smo se prijetno oddahnili ter takoj pohiteli v Račićev »Mavzole«, ki ga je zares umetniško ustvaril umetnik-kipar Meštrović. O tem tukaj pisati bi bilo odveč — to je umetnina svoje vrste. Hitro smo si ogledali tudi Bukovacev atelje, ki je tudi umetniška posebnost zase. Zanimal nas je tudi Bogišićev muzej, njegova knjižnica in njegov »črnogorski zakon«, ki je bil tiskan v Rusiji. Vse to smo si ogledali na brzo roko, takorekoč v eni uri, — kajti ob 6. uri zvečer smo morali z ladjico nazaj v naš divni Dubrovnik. Morje je bilo zdaj malo bolj prizanesljivo in ni zahtevalo toliko raznovrstnih žrtev za svoj nenasitljivi žrtvenik. Zvečer smo si ogledali še franjevaški dvor in cerkev, ravnotako tudi druge zanimivosti in posebnosti.

V Kotor in Mostar.

V petek ob 8. uri dop. smo odrinili zopet s parnikom »Zagreb« v Kotor. Vreme je bilo krasno, morje zopet mirno, vožnja v Boko Kotorsko zelo lepa, zanimiva, interesantna, romantična. Naši fantje se niso mogli nadeviti čarobnim, bajnim krasotam v romantični soteski, ki tvori Boko Kotorsko. Ob dveh popoldne smo bili že v Kotoru, kjer smo ostali samo poldrugo uro. Za razgled mesta skoro dovolj — saj divna je samo okolica s svojim sokolom Lovčonom. Ob povratku smo izstopili v Ercegnovi, si ogledali vojaško mestee in zvečer smo se odpravili z železnico proti Sarajevu, kamor smo dospeli v soboto ob 4. uri zjutraj. Ljubeznivi gospod gimn. direktor Kondić nam je poslal svojega slugo na kolodvor in ta nas je povedel v gimnazijsko — počivat na pripravljene postelje. Kljub celonočni vožnji in kratkem počitku smo bili ob 8. uri že vsi na nogah, čili in zdravi, »strahopetljivca ni bilo med nami«, ki bi se bil bal naporov.

V Mostarju smo prgledali tvornico duhana — za cigarete, državni premogovnik zunaj mesta, tovarno mila in

razstavo otroških ročnih del iz cele Hercegovine. Vse nas je zanimalo, posebno pa premogovnik in razstava »otroške umetnosti«, kakor bi jo jaz nazval. Videli smo zgodovinski »Starimost«, zgodovinsko — »redovniško« nošnjo mostarskih muslimank, ki je izrazita posebnost svoje vrste. Izgledajo res kakor kake redovnice. — V Mostarju sem srečal tudi voj. duhovnika Martinčiča, ki nas je povabil na obisk k oo. franjevacem, pa žal nismo imeli časa, da bi se bili prijaznemu vabilu odzvali, ker po dobri večerji v »Oficirskem domu«, smo se ob 10. uri zvečer že odpeljali proti Sarajevu. Ravno pred odhodom sem srečal š g. dr. Arneška — majorja — upravitelja vojne bolnice, ki nas je bil zelo vesel. Na kolodvor so nas spremile gojenke in učiteljice ondotne obrtne šole, s katerimi smo se par dni preje skupaj vozili po morju. Obdarile so nas s cvetjem in šopki v slovo. (Dalje prihodnjic.)

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v II. četrtletju 1927.

(Opozoritev Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

I. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. maja 1927 dospo v plačilo neposredni davki za II. četrtletje 1927. Ako davek za leto 1927. še ni predpisan, je plačati obrok po višini zadnjega definitivnega predpisa. V tej izmeri plačani obroki se obračunijo povodom definitivnega davčnega predpisa za I. 1927.

Davčni uradi so upravičeni zaostale davke prisilno izterjati, ako se ne plačajo v 14 dneh po dospelosti in žaračunati poleg 8% zamudnih obresti še eksekucijske stroške, ki znašajo za opomin 1 paro od vsakega dinarja dolžne državne davščine.

II. Posebna pridobitina.

Podjetja, ki javno polagajo račune, so dolžna vsako leto tekom 14 dni po odobritvi računskega zaključka, a najkasneje do 30. junija, predložiti napoved za odmero posebne pridobitine.

III. Davek na poslovni promet.

Davkoplačevalci, ki vodijo knjigo opravljenega prometa, to je oni, katerih promet je v letu 1926. presegel vsoto 36.000 Din, so dolžni do 30. aprila 1927 odpremiti s posebno prijavo davek od prometa, opravljenega v I. četrtletju 1927.

Ostali davkoplačevalci, ki plačujejo davek na poslovni promet pavšalno, to je po višini prometa, opravljenega v letu

1926., plačajo sočasno z ostalimi davki tudi drugi obrok davka na poslovni promet, predpisanega za leto 1927, v primeru pa, da ta še ni predpisan, v izmeri predpisa za l. 1926.

IV. Davek na zaslužek telesnih delavcev.

Delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske z mesečnimi seznamami, morajo odpremiti pobrane zneske in predložiti seznane najkasneje do 14. vsakega meseca, delodajalci, ki odpremljajo pobrane zneske s četrtletnimi izkazi, pa tekom 14 dni po preteku vsakega četrtletja, to je do 14. aprila 1927.

V. Razgrnitev izkazov o predpisanih davkih.

O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v l. četrtletju 1927, bodo predpisani izkazi razgrnjeni prvih 15 dni meseca aprila 1927, kolikor davkoplačevalci niso bl na razgrnitev izven tega roka posebej opozorjeni.

Prizivni rok se pričenja s 16. dnem po razgrnitvi in traja 15 dni.

VI. Dopolnilna prenosna taksa.

Drugi obrok dopolnilne prenosne takse, ako presega letni predpis znesek 500 Din, je plačati od dne 1. do vstetega dne 15. aprila t. l.

Kdor ne položi predpisane vsote v tem roku, plača poleg redne takse in 8% zamudnih obresti za kazni še dvakratni znesek nepoložene takse.

VII. Taksa na kupone ali dividende in na tantieme.

Od kuponov ali dividend in od tantiem se plačuje po pripombi 5. k tarifni postavki 10. taksa 1%. Takso je položiti pri davčnem uradu v 15 dneh po odobritvi bilance. Prekoračenje tega roka se kaznuje s trikratnim zneskom redne takse.

Novice.

Obrtna sodišča. Glede obrtnih sodišč določa finančni zakon sledečo izpremembo:

Tretji odstavek čl. 7. in čl. 8. in 9. zakona z dne 27. novembra 1896 o obrtnih sodiščih se razveljavljajo in na njihovo mesto postavlja določilo:

Sodne lajke za obrtno sodišče v Ljubljani in njihove namestnike iz vrst delodajalcev voli iz svoje sred zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, za tiste iz vrst delavcev pa Delavska zbornica v Ljubljani.

V nedeljo 27. p. m. se je vršil na Jesenicah ustanovni občni zbor Jug. Obrtne

zveze. Za ustanovni odbor je poročal Jože Markež iz Jesenic, za Jugosl. obrtno zvezo pa g. Ogrin stavbenik iz Ljubljane. Govornika sta obrazložila važna pereča vprašanja, za kar so jima bili navzoči obrtniki hvaležni. Tudi na Jesenicah so obrtniki spoznali, da je le v organizaciji moč. Le tako naprej! Napredek je zasiguran.

Veliki župani v ljubljanski in mariborski oblasti so bili zamenjani v začetku meseca marca z dr. Vodopivcem, oziroma dr. Schaubachom. Ves slovenski narod z majhno izjemo se je oddahnil, ko je zvedel, da je konec paševanja zastopnikov SDS na tako odgovornih mestih. Oba nova velika župana sta znana kot velika strokovnjaka in spoštovana radi nepristranosti v uradovanju.

Dr. Šavnik, finančni delegat je baje razrešen svoje službe v Ljubljani in dodeljen finančnemu ministrstvu v Beogradu. Z gotovostjo lahko trdimo, da ni slovenskega obrtnika in trgovca, ki bi ne bil te spremembe vesel. Upajmo, da njegov naslednik ne bo pozabil, da je uradnik radi pridobitnih krogov nastavljen in ne obratno.

Jugoslovanski Lloyd je priobčil pred kratkim članek, v katerem navaja pritožbe obrtnikov iz Zagreba, ki zahtevajo za zaščito pred slovensko konkurenco zvišano uvoznino za slovenske proizvode. Za tako nameravano oviro slovenski konkurenci nimamo nobenih besedi, da bi zadostno ožigosali tak napad na naše obrtništvo, oziroma industrijo. Če so zmožni, naj se spuste v pošten konkurenčni boj, drugače pa naj prenehajo z svojimi obrati in si poiščejo drugega zaslužka.

Blairovo posojilo. Poroča se razveseljivo novico, da se je izvršila v Newyorku emisija drugega dela Blairovega posojila, ki prinaša naši državi 30 milijonov dolarjev in se bo porabilo za zgradbo železnic. Obenem s to vestjo pa se nam javlja, da je ministrski svet sklenil pričeti že letos z zgradbo treh novih železniških zvez v Sloveniji, med temi z gradbo železnice, ki bo vezala Slovenijo z morjem. To je uspeh naših ministrov, uspeh, ki nas približuje uresničenju naših dolgoletnih želja. Tudi ta uspeh moramo s hvaležnostjo registrirati kot uspeh naše delegacije v vladi.

Ljubljanska borza je dobila pravico trgovati z devizami. Miliarde dinarjev potrebuje vsako leto slovenska trgovina in industrija za izvoz in uvoz. Bili smo prisiljeni vse svoje potrebe na devizah kriti na zagrebški borzi. Vsa prizadevanja gospodarskih in političnih organizacij, da se dovoli ta panoga trgovanja tudi ljubljanski borzi, so bila doslej brezuspešna. Kar pa se doslej ni dalo doseči, to je do-

seženo sedaj, kajti trgovinsko ministristvo je v soglasju s finančnim ministrom izdalo ljubljanski borzi pravico za trgovino z devizami. Tako je SLS, ki se je cele štiri leta borila za to pravico, ki osvobojda slovensko trgovino — tako blagovno kot denarno — ter jo oprošča od odvisnosti od Zagreba, ki je doslej zaslužil od slovenske trgovine na prodaji deviz težke milijone. Slovenska trgovina in slovenski denarni zavodi morajo z veseljem pozdraviti ta veliki uspeh SLS.

Železen most v Medvodah. Minister za javna dela inž. Dušan Sernec je dovolil 8. aprila iz reparacij železno konstrukcijo za most v Medvodah. Ogromne vrednosti prihajajo vsako leto v državo iz vojnih reparacij. Vse te dobave so, razven za železnice in pošte, prihajale doslej skoro izključno v prid predvojne Srbije. Slovenija je bila od teh dobav izključena. S svojim ukrepom se je oddolžil minister za javna dela Sloveniji, ki je bila po povodni hudo prizadeta. Tudi ta uspeh SLS bo slovenski narod s hvaležnostjo sprejel.

Obrtnikom! Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani si je tudi za letošnji ljubljanski velesojem, ki se vrši od 2. do 11. julija, zagotovil primeren razstaveni prostor. Da omogoči revnejšim obrtnikom udeležbo na velesojem, bo urad kril razstavne stroške. Obrtniki, ki se nameravajo poslužiti te ugodnosti, naj priglase najkasneje do 15. maja t. l. svojo udeležbo pri Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Krekov trg št. 10/I, kjer dobe tudi vsa natančnejša pismena oziroma ustmena pojasnila.

Tehnika obdelave pločevin. Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani priredi pod vodstvom profesorja Tehn. srednje šole g. Josip-a Štirn tečaj „Tehnika obdelave pločevin“, namenjen v prvi vrsti za kleparske in kovinarske mojstre in pomočnike. Tečaj bo trajal predvideno 2½ meseca trikrat tedensko ob večernih urah. Interesenti naj prijavijo svojo udeležbo ustmeno ali pismeno pri Uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani, Krekov trg št. 10 najkasneje do 15. aprila t. l. Otvoritev tečaja se bo pravočasno naznanila.

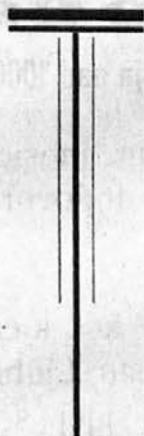
Prva tvornica avtomobilov v Jugoslaviji. Časopisje poroča, da namerava veletvornica avtomobilov Hudson Essex zgraditi v naši državi najprej manjšo tvornico, v kateri bi se iz uvoženih delov konstruirali avtomobili Hudson Essex. Iz te manjše tvornice bi se pozneje razvila velika tvornica avtomobilov, ki bi sama izdelovala večino sestavnih delov za avtomobile.

Obrtno kreditna zadruga

v Ljubljani

P. Z. Z. N. Z.

Pražakova ul. 3.

Sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopa računov, eskomptira menice itd. itd.

REMEC - COMP.

LJUBLJANA - SHS

KERSNIKOVA ULICA št. 7.

Prej

I. Bahovec nasl.

Tovarna na

DUPLICI pri Kamniku

STOLARSTVO

Upognjeno pohištvo.

Prešani furnirji za stole in mizarstvo.

Parketi. Rezani les.

Interurb. telefon:

Pisarna: Ljubljana 266. — Tovarna: Kamnik 4.

Telegrami:

Ljubljana Ingenieur Remec. — Kamnik Remec-Co.

Mednarodna razstava Bruxelles 1925
odlikovanje Grand prix z zlato kelajno.

Obrtniki!

Najvarnejše nalagate vaš denar v pupilarnem zavodu

HRANILNICI KMEČKIH OBČIN

v hiši Zadružne zveze

V LJUBLJANI, DUNAJSKA CESTA ŠT. 33.

Hranilnica kmečkih občin obrestuje hranilne vloge po najvišji meri in sprejema vložne knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine. — Hranilnica kmečkih občin je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot zastopnika pokrajinske uprave v Ljubljani.

Posojila daje na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo.

Telefon štev. 16.

USTANOVLJENA LETA 1889.

Poštni ček 10.533.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

(GRADSKA STEDIONICA)

Ljubljana, Prešernova ul.

Stanje vloženega denarja nad 250 milijonov dinarjev.

Stanje vloženega denarja nad 1000 milijonov kron

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Uprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je tu popolnoma varen.

STAVBNO PODJETJE

IVAN OGRIN
Ljubljana

Gruberjevo nabrežje štev. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izvršuje razne načrte in proračune. Izdaja strokovna mnenja.

Primerno nizke cene.

Delo solidno.

Telefon 426.

Elektrotehnično podjetje

Jože Markeš, Jesenice št. 54
Gorenjsko.

Inštalira kompletne električne naprave za razsvetljavo in prenos sile.

Delo solidno!

Cene zmerne!

Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni zavod, ki zavaruje proti požarnim škodam poslopja, premičnine in poljske pridelke.

Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.